

سؤالات تشریحی با جواب از کتاب ایین زندگی (اخلاق کاربردی) مولف احمد حسین شریفی

دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر

۱- آیا از نظر قرآن کریم علم اندوزی کافران و بی تقوایان بیهوده است؟ فصل اول ص ۳۷

بی تردید متون دینی همه انسانها حتی کافران و فاسقان را به دانش اندوزی و پیروی از دانش و پرهیز از گمان دعوت کرده و به تعقل فرا خوانده. قرآن نیز در برابر حق گریزان عملاً به اقامه دلیل عقلی پرداخته و همچنین مطالعه در سیره عملی پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) نیز مخالفان را به بحث عقلی دعوت کرده اند. اینها همه نمایانگر آن است که نشان دادن پارسایی در کنار خردورزی و دانش اندوزی به معنای ناتوانی بی تقوایان از درک براهین عقلی نیست بلکه مراد آن است که با باز گرداندن روح و سرشت آدمی به حالت پاکی و صداقت نخستین فراگیری و پذیرش حقایق برای او تسهیل گردد.

۲- دو سخن از پیامبر (ص) در مورد برتری عالم نسبت به عابد را بنویسید؟ فصل اول ص ۳۶ الف: برتری عالم بر عابد همچون برتری ماه شب چهاردهم بر سایر ستارگان است ب: به درستی که برتری عالم بر عابد همچون برتری خورشید بر سایر سیارات است.

۳- موانع دستیابی به علم حقیقی را نام ببرید؟ فصل اول ص ۳۹ الی ۴۲ ۱: پیروی از حدس و گمان ۲: تقلید کور کورانه ۳: شتاب زدگی ۴: تمایلات نفسانی

۴- پیروی از حدس و گمان را به عنوان یکی از موانع دستیابی به علم حقیقی را شرح دهید؟ فصل اول ص ۳۹

چون دستیابی به یقین و تشخیص واقعیت در همه امور روزمره زندگی کاری دشوار است بیشتر آدمیان با توجه غریزه راحت طلبی اساس زندگی خود را برگمان بنا کند و با تکیه بر آن به زندگی خویش ادامه میدهند. یکی از لغزشگاه های فهم اندیشه درست آن است که انسان این عادت بد را ساحت تفکر عقلانیت علمی نیز سرایت میکند و بجای پیروی از یقین و گمان و حدس بسنده کند. این امر بویژه در مسایل اساسی و زیربنایی اندیشه بشر مانند اعتقادات دینی زبان هایی جبران ناپذیر به بار می آورد از این رو قرآن کریم به شدت با آن مخالفت ورزیده و مخاطبان خود را از پیروی حدس و گمان بر حذر داشته است.

۵- یکی از موانع دستیابی به علم حقیقی تقلید کورکورانه است آنرا توضیح دهید؟ فصل اول ص ۴۰ بسیاری از انسانها علاوه بر مسایل فرعی و جزئی زندگی مانند نوع پوشش و وضعیت ظاهری خود در اندیشه و نوع نگاه به مسایل کلی و حیاتی نیز از دیگران تقلید میکنند. در واقع ریشه تقلید در مسایل جزئی و فرعی مد پرستی و مدگرایی و خود باختگی فکری است تقلید یعنی سپردن مهار تفکر به دست دیگران است یعنی انسان بجای آنکه آزادانه بیندیشد مهار تفکر خود را به دست دیگران بسپارد و خارج از چارچوب اندیشه های وارداتی از سوی دیگران نیندیشد

۶- انواع تقلید را نام برده و هریک را به مختصر توضیح دهید؟ فصل اول ص ۴۱

الف: تقلید مذموم: تقلیدی که رهنز اندیشه بوده و بر گمراهی آدمی می افزاید ب: تقلید ممدوح: تقلیدی که عقل و فطرت آدمی به آن حکم کند.

۷- شتاب زدگی در دستیابی به علم حقیقی چه اثری دارد؟ فصل اول ص ۴۱ و ۴۲

انسان گاه در داوری های علمی خود شتاب کرده و به صرف فراهم آوردن اطلاعاتی اندک درباره یک موضوع به نتیجه گیری پرداخته و چنان میپندارد که به همه جوانب مساله احاطه کامل داشته و هیچ نکته ای در پس پرده ابهام باقی نمانده است. اینگونه اظهار نظرهای شتاب زده یکی دیگر از لغزشگاه های اخلاقی اندیشه است. امیر مومنان حضرت علی (ع) می فرماید: از شتاب زدگی بپرهیز زیرا شتاب زدگی در کارها موجب میشود که انسان به هدف نرسد و کارش ستوده نباشد.

۸- تاثیرات تمایلات نفسانی در دستیابی به حقیقت را توضیح دهید؟ فصل اول ص ۴۲ هدف از تحصیل علم این است که به میزان توان به حقیقت نایل شویم اما دیدگان اندیشه زمانی میتواند به جمال حقیقت روشن شود که گردو غبار گرایش های نفسانی بر چهره آن ننشسته باشد و از اسارت و بردگی وهم و خیال رهیده باشد. حب و بغض و جهتگیری های تعصب آمیز مسیر تعلیم و تفکر را منحرف کرده و انسان را از کشف حقیقت و درک درستی یا نادرستی امور باز میدارد.

۹- آداب اخلاقی آموختن را نام ببرید؟ فصل اول ص ۴۳ الی ۵۵

۱: انگیزه الهی ۲: انتخاب استاد شایسته ۳: رعایت اولویت ها ۴: خوب گوش دادن ۵: پرسش و پرسشگری
۶: ضبط و نگارش مطالب ۷: تواضع در برابر استاد

۱۰- یکی از آداب اخلاقی انگیزه الهی داشتن است آنرا به اختصار شرح دهید ؟ فصل اول ص ۴۴

نخستین موضوعی که دانشجوی باید به طور جد به آن توجه کند نیت و انگیزه تحصیل است. بر اساس نظام اخلاقی اسلام نیت و انگیزه بیش از خود عمل اهمیت دارد و به همین دلیل است که پیامبر اکرم (ص) فرموده اند: نیت مومن بهتر از عمل اوست. اصولا ماهیت هر عملی با توجه به نیتی که فرد در انجام آن داشته است مشخص میشود بر اساس نظام اخلاقی اسلام صرفا حسن فعلی یعنی خوب بودن کار برای ارزش گذاری اخلاقی کافی نیست بلکه حسن فاعلی یعنی نیت خوب داشتن در انجام آن نیز باید به آن ضمیمه شود. کار ارزشمند و اخلاقی از نظر اسلام کاری است که صرفا برای رضایت خداوند انجام گرفته باشد. تاثیر نیت روی کار و تاثیر کار در تکامل نفس انسان و رسیدن او به سعادت ابدی تاثیری تکوینی است نه قراردادی.

۱۱- تفاوت نظام اخلاقی اسلام با سایر مکاتب اخلاقی در مبحث نیت و انگیزه چیست؟ فصل اول ص ۴۷

یکی از ویژگی های بارز نظام اخلاقی تکیه و تاکید آن بر نیت و انگیزه در ارزش گذاری فعل اخلاقی است. اسلام علاوه بر خوبی کار انگیزه خوب فاعل را نیز شرط لازم برای ارزشمندی کار میدانند. در حالی که در هیچ یک از نظام اخلاقی چنین نقشی به نیت و انگیزه داده نشده است و اصولا غیر از مکتب اخلاقی کانت هیچ یک از مکاتب دیگر نقشی برای انگیزه در ارزش گذاری فعل اخلاقی قایل نشده است.

۱۲- انتخاب استاد شایسته را به عنوان یکی از آداب اخلاقی توضیح دهید؟ فصل اول ص ۴۸

استاد و نوع نگرش او در شاگردان برکسی پوشیده نیست تجربه نشان داده است که شاگردان هر اندازه هم که مقاومت کنند نمیتوانند از تاثیر گذاری آشکار و نهان استادان در روند زندگی خود مصون شوند. به همین دلیل است که انتخاب استاد و معلمی شایسته و وارسته همواره مورد توجه بوده است. امام باقر (ع) در این باره میفرمایند: انسان باید مواظب باشد که عملش را از چه کسی بگیرد.

۱۳- شرایط استاد شایسته از نگاه پیامبر اکرم (ص) چیست؟ فصل اول ص ۴۸

۱: از تکبر به تواضع دعوت کند ۲: از حيله گری و چاپلوسی به خلوص و خیر خواهی فرا خواند
۳: از جهل به علم می کشاند.

۱۴- یکی از آداب اخلاقی رعایت اولویت ها میباشد آنرا به اختصار شرح دهید؟ فصل اول ص ۵۰

دوران دانشجویی به گونه ایست که اگر دانشجو تلاش بسیار کند و از لحظات و ساعات عمرش کامل و بهینه بهره گیرد باز هم نمیتواند به مسیولیت های واجب و ضروری اش جامعه عمل بپوشاند. مهم ترین وظیفه دانشجویان تحصیل دانشهای سودمند برای جامعه است دانش هایی که در جهت رشد و پیشرفت فراگیر جامعه اسلامی باشد. بنابراین لازم است در کلاس درس و خارج از کلاس همواره در پی فهم مسایل ضروری و مفید باشد

۱۵- آداب خوب گوش دادن را از دیدگاه حضرت علی (ع) بیان کنید؟ فصل اول ص ۵۱ زمانی که نزد

دانشمندی نشستی پس بر شنیدن نسبت به گفتن حریص تر باش و خوب گوش دادن را بیا موز همانگونه که خوب گفتن را می آموزی و سخن گفتن را قطع نکن.

۱۶- آداب خوب گوش دادن را به عنوان یکی از آداب اخلاقی شرح دهید؟ فصل اول ص ۵۱ یکی از آداب

اخلاقی که رعایت آن برای همه دانشجویان لازم است هنر خوب گوش دادن به سخنان استاد است. این موضوع نه تنها ادب شاگرد در برابر استاد را نشان میدهد بلکه راهی است برای بهره مندی بیشتر و بهتر دانشجویان از محضر استادان. شنونده خوب کسی است ۱: در سخنان گوینده دقت نماید ۲: بردبار و شکیبا بوده و احساس خستگی نکند ۳: بتواند میان نکات اصلی گفتار گوینده و شاخ و برگهای آن تفکیک نماید.

۱۷- بنا بر سخن پیامبر اکرم (ص) در باره پرسشگری چهار دسته ماجورند آنها را نام ببرید؟ فصا اول

ص ۵۲ ۱: سوال کننده ۲: گوینده ۳: شنونده ۴: دوستدار آنها

۱۸- سخن امام سجاد (ع) درباره حقوق معلم و استاد را بیان کنید؟ فصل اول ص ۵۵

حق کسی که به تو علم آموزد این است که او را بزرگ بداری و احترام مجلسش را نگه داری و به نیکویی به سخنانش گوش فرا دهی و به او رو آوری و در نزد او با صدای بلند سخن نگویی و اگر کسی از او سوالی کرد در جواب دادن از او جلو نزنی و در محضر او با دیگران سخن نگویی و در نزد او از دیگران غیبت نکنی

۱۹- آیا میتوان علوم را به دو دسته دینی و غیر دینی دسته بندی کرد ؟ چرا؟ فصل اول ص ۵۶ تقسیم

علم به دو قسمت دینی و غیر دینی تقسیم نا درست است حقیقت آن است که همه دانش ها در خدمت اسلام و مسلمانان بوده و به رشد علمی و دینی جامعه اسلامی کمک میکنند از علوم دینی به شمار آمده و اسلام برای فراگیری آنها تاکید کرده است و در صورتی که به همین انگیزه تحصیل شوند

دانشجویان و عالمان آنها نیز از همان احترام و قداست برخوردارند که فقیهان و متکلمان و عارفان و عالمان اخلاق برخوردارند.

۲۰- در چه شرایطی پرسشگری ارزش اخلاقی است؟ فصل اول ص ۵۲ ژرسشگری در صورتی دارای ارزش اخلاقی است که به منظور کشف حقیقت و فهم واقعیتی باشد و گر نه اگر برای اظهار فضل و مچگیری و امثال آن باشد کاری بسیار زشت است.

۲۱- اهمیت و جایگاه پژوهش را مختصراً توضیح دهید - اهمیت تحقیق و پژوهش علمی بر کسی پوشیده نیست و یکی از اهداف اصلی آموزش در هر جامعه، پرورش پژوهش گر و محقق است.

- شاخصه مهم برای ارزیابی میزان موفقیت نظامهای آموزشی چیست؟- تعداد پژوهش گرانی است که تربیت کرده و در خدمت جامعه قرار داده است.

رشد علمی در هر جامعه = وجود پژوهشهای جدید و نو است. پیشرفت و ترقی مادی و معنوی جوامع انسانی= وجود پژوهش و تحقیق است.

چنانچه پژوهش در خدمت زر و زور و تزویر باشد چه آثاری را به دنبال خواهد داشت؟

۱- نابودی حیات آدمیان ۲- تخریب ۳- مفاسد فرهنگی و اخلاقی

۲۲- فضایل اخلاقی در پژوهش را نام ببرید ۱- تصحیح انگیزه و نیت ۲- توجه به نقش پیش فرضهای ارزشی ۳- آشنایی با پیشینه پژوهش ۴- گزینش مسئله ۵- شهادت در پژوهش ۶- امانت داری ۷- حقیقت جویی در پژوهش ۸- نشاط در تحقیق ۹- پژوهش گروهی

۲۳- یکی از اهداف اصلی نظام های آموزشی هر جامعه ای ----- است . (پرورش پژوهشگر و محقق)

۲۴- یکی از فضایل اخلاقی در پژوهش تصحیح انگیزه و نیت است آنرا توضیح دهید تحقیقات معنی دار = تحقیق + انگیزه الهی مهمترین اصول اخلاقی = نیت و انگیزه

- وقتی که گفته می شود یک پژوهش گر باید با نیت الهی دست به پژوهش بزند به این معناست که پژوهشها و تحقیقات او نیز باید در خدمت اهداف الهی و در جهت خدمت به خلق خدا باشد.

۲۵- توجه به نقش پیش فرضهای ارزشی در پژوهش را توضیح دهید - یکی از مهم ترین مسائل در تحقیق و پژوهش مسأله تأثیر پیش فرضها،

فرهنگ، جامعه، ارزشها و امثال آن، در تحقیق است به اعتقاد بسیاری از دانشمندان این امر وقوعاً محال است. به تعبیر فنی تر علم به طور کلی به ویژه علوم انسانی و اجتماعی دارای بار ارزشی است. یعنی پژوهشگر نمی تواند فارغ از نظام ارزشی مورد قبولش دست به تحقیق بزند.

۲۶- آشنایی با پیشینه پژوهش را در پژوهش را توضیح دهید. هر چند پژوهشها محصول اندیشه یک فرد یا گروه هستند اما در حقیقت اگر نیک بنگریم خواهیم دید که نتیجه و محصول زحمات و پژوهشهای پیشینیان می باشند.

نیوتون: "اگر توانسته ام افق را اندکی دورتر از دیگران بنگرم، بدان سبب است که بر شانه های غولان ایستاده ام."

۲۷- گزینش مسئله در پژوهش را توضیح دهید. هر کجا مشکل، جواب آن جا رود هر کجا کشتی است، آب آنجا رود

- یکی از مهم ترین گامها و مراحل مقدماتی هر تحقیقی، مسئله گزینی است. - انتخاب مسئله از جمله مهم ترین و بنیادی ترین مراحل تحقیق است.

- انسان بی دغدغه و انسان بی مطالعه و ناآگاه مشکلی را بر سر راه خود نمی بیند تا در اندیشه حل آن برآید. مولوی: هم سؤال از علم خیزد هم جواب همچنان که خار و گل از خاک و آب - عمده ترین هدف از پژوهش چیست؟ بر طرف کردن مشکلی از مشکلات علمی و عملی جامعه.

۲۸- شهادت در پژوهش را توضیح دهید. - در پژوهش نباید: (الف) مشکلات احتمالی را بزرگ جلوه دهند. (ب) توانمندیهای خود را کوچک فرض کرد.

امام علی (ع): "چون از کار می ترسیدی خود را در آن بیفکن؛ زیرا سختی حذر کردن بزرگ تر است از آنچه از آن ترس داری/"

چیرگی بر موانع و مشکلات = امکانات هر چند اندک+ عزم راسخ+ توکل به خدا.

۲۹- امانت داری در پژوهش را توضیح دهید. "ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها." (نساء/ ۵۸) خداوند به شما فرمان می دهد که امانت ها را به صاحبانشان بدهید. - امانتداری،

به طور کلی یکی از ضررتهای زندگی اجتماعی است. امانتداری در پژوهش و تألیف نیز، رکن رکین حیات علمی و تحقیقی یک جامعه را تشکیل می دهد.

امانتداری در امر پژوهش اقتضا می کند که در نقد یا استناد به سخن دیگران از نقل تقطیعی یعنی نقل یک مقدار از حدیث، یا متن تاریخی، متن فلسفی یا ... و حذف مقداری دیگر، در جایی که مطلب پیوسته و مرتبط است، پرهیز کنیم.

۳۰- **حقیقت جویی در پژوهش را توضیح دهید.** - زمانی که به ارسطو اعتراض شد که چرا حرمت استاد خود، افلاطون را نگه نداشته و نظرات او را به نقد کشانده، گفت: افلاطون را دوست دارم؛ اما به حقیقت بیش از افلاطون علاقه دارم. - وظیفه اخلاقی یک پژوهش گر، حقیقت طلبی و حقیقت جویی است.

۳۱- **نشاط در تحقیق در پژوهش را توضیح دهید.** - یکی از مسائل مهم، در امر تحقیق، نشاط و شادابی محقق در کار خود است.

- نشاط در تحقیق، یعنی زندگی و بلکه عشق بازی با مسئله مورد نظر. - یکی از عوامل بی انگیزگی و سستی در تحقیق این است که اهمیت کار

برای محقق روشن نشده است کسالت و سستی در تحقیق = عدم علاقه به موضوع تحقیق یا نشناختن هدف

۳۲- **پژوهش گروهی در پژوهش را توضیح دهید.** - بدون تردید، کارهای گروهی و جمعی، نسبت به کارهای فردی از هر جهت بهتر و مفیدترند. کاین خردها چون مصابیح اندر است بیست مصباح از یکی روشن تر است امام علی (ع): "افضل الناس رأياً من لا يستغنی عن رأی مشیر."

بهترین آرا و اندیشه ها از آن کسانی است که از مشورت با دیگران خود را بی نیاز نبینند. - در صد خطای پژوهش گروهی به مراتب کمتر از پژوهش فردی است چرا که: زان که با عقلی چو عقلی جفت شد مانع بدفعلی و بد گفت شد

۳۳- **آسیب های اخلاقی در پژوهش را نام ببرید** - ۱- شهرت زدگی ۲- شتاب زدگی ۳- دخالت دادن خواسته های شخصی ۴- انتحال-

۳۴- **شهرت زدگی در پژوهش را توضیح دهید.** - یکی از آفات بزرگ پژوهشها و تحقیقات علمی، شهرت زدگی است. بسیاری

از افراد به صرف مشهور بودن یک باور یا عقیده یا فرضیه، آن را می پذیرند و آن را مبنای پژوهش خود قرار می دهند.

- مشهور بودن یک عقیده، هرگز به معنای درست بودن آن نیست و اکثریت هرگز مساوی با حقانیت نبوده و نیست.

۳۵- **شتاب زدگی در پژوهش را توضیح دهید.** - یکی دیگر از آفات بزرگ و مخرب پژوهش، شتاب زدگی است که خود یکی از رذایل اخلاقی هم به حساب می آید. - کمترین

آفت شتاب زدگی این است که مانع از درک درست موضوع می شود. - هرگز نباید توقع داشت که، به هر قیمتی، در مدت زمان معینی پژوهش را به پایان برسانیم.

۳۶- **دخالت دادن خواسته های شخصی در پژوهش را توضیح دهید.** - یک پژوهشگر منصف کسی است که اصل بی طرفی را در تحقیق مورد توجه

قرار دهد. او هرگز نباید به خود اجازه دهد که دیدگاه ها، خواسته ها و اغراض شخصی یا صنفی خود را بر موضوع تحقیق تحمیل کند.

- نهی از تفسیر به رأی در قرآن، از همین جا ناشی می شود.

۳۷- **انتحال در پژوهش را توضیح دهید.** - یکی دیگر از آفات بزرگ اخلاقی پژوهش و تألیف، سرقت ادبی یا انتحال است،

که متأسفانه در دانشگاه ها و مراکز علمی ما، به یک معضل تبدیل شده است.

- معنای دیگر انتحال، عبارت است از خود را به مذهبی بستن، خود را به مذهبی یا قبیله ای منسوب ساختن یا خویشتن را به کسی بازخواندن.

۳۸- **عبارت هم سوال از علم خیزد هم جواب به ----- --از فضایل اخلاقی در پژوهش اشاره دارد.** (گزینش مسئله مناسب)

۳۹- **عبارت(خداوند به شما فرمان می دهد که امانت هارا به صاحبانشان بدهید)به-----از فضایل اخلاقی در پژوهش اشاره دارد.** (امانت داری در پژوهش)

۴۰- **عبارت:(عقل با عقل دگر دوتا شود نور افزون گشت و ره پیدا شود)) به کدام یک از فضایل اخلاقی در پژوهش اشاره دارد.** پژوهش گروهی

۴۱- **یکی از مهمترین نشانه های شکوفایی علم و اندیشه در یک جامعه چیست؟ و جامعه مورد پسند اسلام چه نوع جامعه ای است ؟**

رونق مباحث علمی، تضارب آرا و تبادل فکر است. جامعه مورد پسند اسلام و قرآن جامعه ای است که در آن علم و عالمان ارزش و منزلتی بی بدیل داشته باشد و اندیشمندان و مبتکران و مخترعان و قهرمانان فکری و فرهنگی آن دارای ارج و ارزشی بسیار بالا باشد. (صفحه ۸۱)

۴۲- چه زمانی میتوان با طرح گسترده نظریات علمی و رواج بازار نقد و نقادی در جامعه سلامت علمی جامعه را نتیجه گرفت؟

اولاً: موضوعات مورد گفتگو، موضوعات مفید و ثمربخش باشد.
ثانیاً: گفتگوها و مباحث علمی نیز در فضای مناسب و به شیوه ای سالم و با مراعات همه اصول معرفتی و اخلاقی انجام گیرد. (صفحه ۸۲)

۴۳- دیدگاه های مختلف درباره معنای نقد را بیان کنید؟ و معنای درست آن را تبدیل کنید؟

درباره معنای نقد و انتقاد، دیدگاه های مختلفی وجود دارد برخی نویسندگان بر این باورند که نقد و انتقاد صرفاً به معنای بیان خوبی ها و موحسنات است و در آن نباید از زشتی ها و نادرستی های امر در مورد انتقاد سخنی به میان آورد یکی از نویسندگان در این باره میگوید: (نقد کوششی است برای یافتن و شناختن و دوست داشتن و توصیه کردن همه نکته های خوبی که در جهان اندیشه و نوشته شده اند و نه بهترین آنها). نویسنده دیگری چنین می نویسد: (نقاد راستین باید به خوبی ها و نه نادرستی ها بپردازد و زیبایی های نهفته یک نویسنده را کشف کند و چیزهایی که دیدن را سزاوارند به جهان عرضه دارد). در مقابل برخی دیگر بر این باورند که نقل و انتقال صرفاً و یا دست کم در معنای رایج و شایع آن به معنای عیب جویی و خرده گیری است و نقاد هیچ التزامی ندارد که به بیان خوبی ها و نکات مثبتی که نوشته یا اندیشه، هرچند که نکات مثبت آنها بسیار هم باشد اشاره ای داشته باشد. (صفحه ۸۳)

۴۴- آیا نقد و انتقاد را یک ضرورت اجتماعی می دانید به چه دلیل؟

آزادی نقد به شرط رعایت آداب اخلاقی آن در یک جامعه هیچ ضرری را در پی نخواهد داشت. زیرا یا انتقاد وارد است که در آن صورت باید از منتقد تشکر کرد که عیب کار یا نادرستی اندیشه ها را گوشزد کرده است و یا وارد نیست که پاسخ داده می شود و سوء تفاهم ایجاد شده برطرف می گردد. بنابراین آزادی افراد جامعه در نقد و انتقاد از عملکردها و همچنین آزادی اندیشمندان در نقد آرای یکدیگر، به شرط رعایت ضوابط علمی و اخلاقی، جای هیچگونه نگرانی ندارد. (صفحه ۸۵)

۴۵- روایات مختلف درباره ضرورت نقد را بیان کنید؟

امام صادق علیه السلام می فرماید: (بهترین دوستان در نزد من کسانی اند که نواقص من را به من هدیه بدهد).

امام علی علیه السلام می فرماید: (کسی که عیب تو را به تو بنماید تو را خیر خواهی کرده است).
امام حسین علیه السلام می فرماید: (کسی که تو را دوست بدارد تو را نهدی میکند و کسی که تو را دشمن بدارد تو را می فریبد).

امام علی علیه السلام می فرماید: (کسی که عیوب و کاستی های تو را پنهان کند، دشمنت توست). (صفحه ۸۵)

۴۶- چهار معیار از معیارهای اخلاقی نقد را نام ببرید؟

۱- کنار نهادن حب و بغض ۲- پرهیز از نقد متقابل ۳- لزوم بردباری و نقدپذیری ۴- پرهیز از برچسب زدن. (صفحه ۸۷)

۴۷- یکی از معیارهای اخلاقی نقد فهم سخن و تبحر در موضوع است آن را توضیح دهید؟

اگر در نقد به ویژه نقدهای علمی، ناقد در پی بیان درستی ها و نادرستی های یک اندیشه است، طبیعتاً نخستین شرط این کار آن است که سخنان را به درستی فهمیده باشد. نقد بدون فهم و رد بدون درک، نشانه گستاخی جاهلانه و حق ناشناسی نقادان آن است. هیچکس اخلاقاً مجاز نیست پیش از فهم درست و دقیق و به صرف داشتن تصویری مبهم و اجمالی از یک نظریه به نقد آن بپردازد. (صفحه ۸۷)

۴۸- یکی از معیارهای اخلاقی نقد کنار نهادن حب و بغض است آن را توضیح دهید؟

یکی از مهمترین موضوعاتی که رعایت آن شرط اصلی فهم سخن گوینده یا نویسنده و همچنین شرط اصلی درک حقیقت یک گفتار یا رفتار است. کنار نهادن حب و بغض ها است تأثیر حب و بغض تا آنجا است که می تواند هنر را عیب و عیب را هنر جلوه دهد کسی که به قصد مچ گیری به نقد یک اندیشه یا رفتار بپردازد قطعاً از درک حقیقت آن عاجز خواهد بود. کسی که با نگاه عاشقانه یا با نگاه مغرضانه به مسئله ای می نگرد به سختی می تواند همه ابعاد و جنبه های آن را به درستی درک کرده و سره و ناصره آن را تشخیص دهد. (صفحه ۸۸)

۴۹- کی از معیارهای اخلاقی نقد پرهیز از نقد متقابل است آن را توضیح دهید؟

بسیاری از افراد در پاسخ به نقدهای ناقدان بدون آنکه به پاسخگویی نقدها بپردازند، به بررسی آثار ناقد و مطالعه سرگذشت و تاریخ زندگی ناقد پرداخته، می کوشند به گونه ای از لابلای اندیشه ها و اعمال خودش بی عملی ها و نادرستی ها را استخراج کنند و آنها را به رخ بکشند همین است که موجب هراس از نقد شده و نقد را به کالایی قاچاق یا امری تشریفاتی تبدیل کرده است کمتر کسی جرات می کند اندیشه ای را انتخاب کنند. (صفحه ۸۹)

۵۰- یکی از معیارهای اخلاقی نقد، نقد انگیزه است آن را توضیح دهید؟

از بزرگترین بافت های اخلاقی در عرصه نقد خلط انگیزه و انگیزه است. کسی که مورد نقد قرار می گیرد به جای پرداختن به پاسخ نقدهای ناقد، به کالبد شکافی نیت و انگیزه او اقدام می کند،

انگیزه خواهی یکی از مغالطاتی است که در بسیاری از گفتگوها و مشاجرات سیاسی، اجتماعی و حتی علمی رواج دارد. (صفحه ۹۰)

۵۱- یکی از معیارهای اخلاقی نقد تفکیک اندیشه و رفتار از فرد است آن را توضیح دهید؟

هم نقد و هم کسی که مورد انتقاد قرار می‌گیرد باید به این مهم توجه داشته باشند که او را از ساحت نقد اندیشه و کردار، به نقد صاحب اندیشه و کردار نکشانند. در حقیقت نقد یک سخن یا رفتار نشان دهنده اهمیت آن اندیشه یا رفتار برای ناقد است کسی که به نقد اندیشه یا سخنی می‌پردازد در حقیقت در جهت اصلاح و تکمیل آن گام برداشته است بنابراین هرگز نباید نقد را به معنای در افتادن با شخص نقدشونده تلقی کرد. (صفحه ۹۰)

۵۲- کی از معیارهای اخلاقی نقد پرهیز از برچسب زدن است، آن را توضیح دهید؟

از شیوه های نادرست و خلاف اخلاق در نقد برچسب بدن و انگ زدن به صاحبان اندیشه و یا به ناقدان است افراد به جای نقد اندیشه‌ها و بیان نقاط ضعف دلایل و مستندات یک فکر و یا بیان نادرستی های یک عمل یا انتساب‌های غالباً نادرست افکار و اندیشه‌ها به افراد و مکاتب منفور و مطرود جامعه در خیال خود آن را ابطال و آن اندیشه را از میدان به در کرده اند. برچسب هایی از قبیل ارتجاعی، قشری، غربی، غرب زده، علم زده، عوام زده و... (صفحه ۹۲)

۵۳- یکی از معیارهای اخلاقی نقد آغاز کردن از خود است آن را توضیح دهید؟

تأثیر اخلاقی گفتار و توصیه ای که خود فرد به آن عمل می کند به مراتب بیشتر از توصیه هایی است که در کردار و رفتار فرد توصیه کننده خلاف آن ها مشاهده می شود بنابر این اگر ما واقعاً به قصد اصلاح و رفع این نقص ها به نقد اندیشه ها یا رفتارهای دیگران می پردازیم، بهتر است از خود شروع کنیم و بیش از هر کسی دیگری به اصلاح و نقد خود می‌پردازیم. (صفحه ۹۳)

۵۴- در مقام نقد اندیشه ها یا رفتارهای دیگران چه موازین و ضوابطی را باید مراعات کرد؟ و توضیح دهید؟

ناقد پندار، گفتار و کردار را کاملاً درک کرده و در آن موضوع متبحر باشد و بیطرفانه آن را نقد کند، نه صاحب آن پندار یا گفتار را انگ زند و اول خود را اصلاح کند و بعد سراغ دیگران برود و اشتباهات خود را پذیرفته و اصلاح کنند. (صفحه ۹۵)

۵۵- در برخورد با کسی یا کسانی که رفتار یا اندیشه ها را مورد نقد قرار داده اند چه وظایفی بر عهده داریم توضیح دهید؟

نقد شده، خود را بی‌نیاز از نقد و کامل نداند، بردبار باشد و با آغوش باز نقدها را پاسخ دهد نخواهد مچ را بگیرد و یا به او انگ بزند اندیشه و رفتار را از ناقد جدا بداند و از ناقد تشکر کند نقدها را سنجیده و در مواقع لزوم گفتار یا کردار خود را اصلاح کنند. (صفحه ۹۵)

۵۶- جمله ی کار یک مسولیت اجتماعی هم است به چه معناست؟ اگر ما به کار هیچ احتیاجی

هم نداشته باشیم وظیفه ی اجتماعی و اخلاقی اقتضا میکند تنها نباشیم

۵۷- اسلام پاداش کسانی که در راه تامین ماش خود و خانواده تلاش می کند برابر چه کسانی قرار

داده؟ برابر مجاهدان و رزمندگان

۵۸- پیامبر در حدیثی می فرماید عبادت هفتاد جز دارد، ایشان بالاترین آنچرا چیز ذکر می کند؟ طلب رزی حلال

۵۹- زطبق حدیث امام باقرمبخوض ترین افراد نزد خداوند چه کسانی اند؟ آنان که شب را چون جسد مرده می خوابند و روز را به بیکاری میگذارند

۶۰- امام باقر در پاسخ فردی که ایشان را از سخت کارکردن منع کرده است حالت انسان در کار را چه معنی کرده است؟ پرستش

۶۱- تمامی ارزش که اسلام برای کار ذکر شده است مبتنی بر است. نیت

۶۲- به گفتهی پیامبر اسلام چه چیزی از عوامل گشایش روزی است؟ اخلاق نیکو

۶۳- طبق گفته ی خداوند در قرآن کریم به چه دلیل است؟ به خاطر اعمال خود انسان

۶۴- خداوند در قرآن کریم علت بهره مندی یا عدم بهره مندی مردم اتز نعمات و برکات را چه می

دانند؟ ایمان و تقوا

۶۵- تاکید بر کار مداوم و عدم بیکاری برای انسان به چه دلیلی است؟ الف) برای دوری انسان از

ارتکاب گناه ب) برای مصرف انرژی انسان ج) برای کنترل از انحراف کوه ی خیالی

۶۶- درخواست گروه مالی از دیگران از دیدگاه دین اسلام چه آفاتی دارد؟ الف) موجب خواری شخص ب) موجب

ریا می شود ج) موجب آزار و اذیت شخص درخواست کننده می شود

۶۷- درخواست مالی از دیگران برای چه شخصی حرام است؟ برای آنکه واقعا در شرایط اضطرار است

۶۸- سه مورد از مهمترین اهداف معاشرت با دیگران را بنویسید؟ (ص ۱۱۸)

الف) توسعه ی اخلاق الهی ب) بهره مندی از فضایل اخلاقی ج)

تلاش در جهت تهذیب و تربیت نفس

۶۹- چهار مورد از انواع معاشرت را فقط نام ببرید؟ (ص ۱۱۹)

۷۰- منظور از معاشرت های انسانی چیست؟ (ص ۱۱۹) برخورد هایی است که با دیگران به عنوان یک انسان و ممنوع داریم با صرف نظر از اینکه هموطن، هم کیش یا خویشاوند ما هستند یا نه. (وظیفه ی هر انسان به عنوان عضوی از جامعه در قبال سایر انسانها)

۷۱- منظور از معاشرت های آئینی چیست؟ (ص ۱۱۹) معاشرت و روابطی که هر فرد با سایر هم کیشان و هم مسلکان و هم دینی های خود دارد. مانند یک فرد مسلمان که در برابر سایر مسلمانان دارای وظایف و مسئولیت های است.

۷۲- منظور از معاشرت های شهروندی چیست؟ (ص ۱۱۹) هر کدام از ما با سایر شهروندان دارای روابط خاصی هستیم که با غیر هم شهروندان چنان روابطی را نداریم، همین مسئله نیز وظایف و مسئولیت های اخلاقی خاصی بر عهده ی ما میگذارد که در مواردی فراتر از مسئولیت های است که در قبال هم نوعان و هم کیشان خود داریم.

۷۳- تعریفی جامع از معاشرت های دوستانه ارائه دهید و اهمیت اینگونه معاشرت ها را بیان کنید؟ (ص ۱۲۰)

هریک از ما از میان هم نوعان، هم شهریان یا هم کیشان خود کسانی را بر می گزینیم و با آنان روابط صمیمانه تری برقرار می کنیم که در قبال آنان دارای مسئولیت ها و وظایفی متقابل هستیم. اهمیت این گونه معاشرت ها نیز به این سبب است که تاثیر فوق العاده ای بر شخصیت آدمی دارد.

۷۴- منظور از معاشرت های خانودگی چیست؟ (ص ۱۲۰) هر یک از ما پدر و مادری خاص و عضوی از یک خانواده ی خاص هستیم. همچنین روابطی که ما با برادر، خواهر، دایی، عمو، همسر، و... برقرار می کنیم. مهمترین معیار معاشرت با دیگران چیست؟ (ص ۱۲۱)

اینکه هر چیزی را که برای خود می پسندیم برا دیگران هم بپسندیم. این قانون معیار و ملاکی مناسب برای معاشرت با دیگران است.

۷۵- منظور از بشر دوستی چیست؟ آیا فقط به امور مادی سایر افراد اختصاص دارد؟ (ص ۱۲۵) بشر دوستی یعنی در نظر گرفتن حقوق مردم و سعی در ایجاد رفاه در حد توان برای آنان. و منظور از حقوق مردم تنها حقوق مادی و رفاهی نیست بلکه منظور، خدمت رسانی به آنها در همه ی جنبه ها چه مادی و چه معنوی است. و چه بسا امور معنوی و روحانی از اهمیت بیشتری برخوردار باشد.

۷۶- منظور از عمومیت داشتن امر به معروف و نهی از منکر چیست؟ (ص ۱۳۲)

یعنی اینکه اولاً: همه مسلمانان از کوچک و بزرگ مشمول این حکم هستند و وظیفه ی فرد یا گروه خاصی نیست. ثانیاً: این حکم در همه ی زمان ها قابل اجراست. ثالثاً: نسبت به همه ی افراد جامعه قابل اجراست. رابعاً: همه ی احکام و مسائل شرعی، اجتماعی، سیاسی و اخلاقی را شامل می شود.

۷۷- شرایط امر به معروف و نهی از منکر را بیان کنید؟ (ص ۱۳۴) الف) شناخت معروف و منکر ب) شخص باید احتمال بدهد که سخنش یا عملش تاثیر دارد.

۷۸- مراتب امر به معروف و نهی از منکر را بنویسید؟ (ص ۱۳۶) ۱. قلبی ۲. زبانی ۳. عملی

۷۹- منظور از مرتبه ی قلبی امر به معروف و نهی از منکر چیست؟ (ص ۱۳۶) یعنی انسان در درون خویش از منکرات نفرت داشته و معروف را دوست بدارد. و اصولاً کسی که از این مرتبه برخوردار نباشد، انسانی مسخ شده است.

۸۰- منظور از مرتبه ی زبانی امر به معروف و نهی از منکر چیست؟ (ص ۱۳۶) یعنی فرد به هنگام مشاهده ی منکر صرفاً نباید به ناخوشنودی قلبی و درونی بسنده کند بلکه باید این ناخوشنودی خود را به زبان نیز بیاورد و اعتراض خود را به گوش فرد برساند.

۸۱- چهار مورد از ویژگی های یک دوست خوب را بنویسید؟ (ص ۱۴۶) ۱. ظاهر و باطنش یکسان باشد. ۲. ثروت و قدرت رفتار او با دوستش تغییر ندهد. ۳. در سختی ها دوستش را رها نکند. ۴. چیزی را از دوستش دریغ نرزد.

۸۲- منظور از اعتدال در دوستی چیست؟ (ص ۱۴۷) یعنی اینکه در دوستی خود با دیگران حد میانه را نگهداریم و هیچگاه اسرار مهم خود را برای دوستان (هر چند نزدیک) افشا نکنیم. زیرا هر دوستی ممکن است، روزی دشمن شود و همچنین این قاعده را در مورد دشمنان خود نیز به کار ببریم.

۸۳- منظور از مبارزه ی مثبت و منفی با منکران چیست؟ (ص ۱۳۸) مبارزه ی مثبت: یعنی وقتی با منکری روبه رو شدیم با قاطعیت و جدیت تمام در برابر آن ایستاده، و در حد توان خویش از وقوع یا تکرار آن جلوگیری کنیم. مبارزه ی منفی: یعنی در جایی که تذکرات و توصیه های رفتاری و گفتاری منجر به جلوگیری از منکرات نشود، می توان از مبارزه ی منفی استفاده کرد و آن به این صورت است که مثلاً از هم نشینی با مرتکبان گناه پرهیز کرد و با آنها دوستی نکنیم.

۸۴- چرا باید از معاشرت با چاپلوسان دوری کرد؟ (ص ۱۴۹)

زیرا این گونه افراد کارهایشان را در نظر سایر افراد زیبا جلوه می دهند و دوست دارد که افراد دیگر هم مثل خودش بشنوند.

۸۵- بر اساس گفته و سیره ی امام باقر (ع) پنج گروهی که نباید با آنها معاشرت کنیم نام ببرید؟ (ص ۱۴۹)

۱. دروغگویان ۲. فاسقان ۳. بخیلان ۴. احمقان ۵. کسانی که

روابط شان را با دیگران قطع کرده اند.

۸۶- به گفته ی امیرالمؤمنین (ع) بدترین دوستان چه کسانی هستند؟ (ص ۱۴۹) کسی که گناه را در چشم انسان زیبا جلوه می کند.

۸۷- کسانی که فعلا امکان ازدواج برای آن ها نیست ،چه باید بکنند؟ طبق دستور قرآن باید

عفاف و پاکدامنی پیشه کنند و با توکل به خدا و عبادت خالصانه از او طلب کمک کنند تا خدا از فضل خودش مشکل آنان را حل فرماید «روزه داری که یک عبادت خالص است کمک بزرگی در مهار کردن غریزه جنسی است.»

۸۸- غریزه جنسی چیست؟ و چگونه باید پاسخ داده شود؟ در نهاد انسان یک سری جاذبه ها و طلب هایی وجود دارد که اصولا به ۲ دسته تقسیم می شوند:

الف) گرایش ها و طلب های عالی و معنوی که از روح انسان سرچشمه می گیرند. مثل: خداطلبی ، علم طلبی ، گرایش به خوبی ها و . . . این نوع گرایشات را فطریات نیز می نامند ب) گرایش های دانی و مادی که آنها را غرایز می نامند و از جسم انسان منشا می گیرند. مثل: غذاطلبی ، آب طلبی ، ثروت طلبی و غریزه جنسی هم یکی از همین گرایشهای جسمانی است خداوند : همین غریزه جنسی را یکی از نعمت های بزرگ در خلقت معرفی می فرمایند که صاحبان اندیشه عظمت آن را می فهمند.

غریزه جنسی از ابتداء جوانی شروع به رشد می کند و در بلوغ تکلیفی هم یکی از علائم بلوغ در خانم ها و آقایان به شمار می رود. در اوج این گرایش آقایان علاوه خاصی نسبت به خانمها و بالعکس خانمها علاقمند به آقایان می شوند پاسخ صحیح به این درخواست ازدواج و تشکیل خانواده است که موجب آرامش و تولید نسل انسانی است. بر همین اساس قرآن تاکید بر امر ازدواج دارد و به بزرگتر ها سفارش می فرماید که کمک کنند و وسیله ازدواج جوانان را فراهم نمایند.

۸۹- آیا اخلاق جنسی نسبت پذیر است؟ خیر ، زیرا مربوط به غریزه جنسی است و این غریزه در همه انسان ها ، در همه زمان ها و مکان ها وجود دارد. پس همانطور که غریزه نسبی نیست بلکه مطلق انسان ها آن را دارند ، پس اخلاق آن هم مطلق است.

۹۰- دیدگاه های مختلف درعلاقه و گرایش جنسی را بیان کنید؟ به طور کلی می توان دیدگاه های مختلف در این باره را به ۳ دسته تقسیم کرد:

۱) تفریطی و حبس غریزه (۲) افراطی و آزادی غریزه (۳) اعتدال و استفاده صحیح از غریزه در اینجا به بررسی هر سه دیدگاه و نقد ادله آن ها می پردازیم تا دیدگاه صحیح پیدا شود.

۹۱- دیدگاه تفریطی در غریزه جنسی چیست و طرفداران آن کیانند؟ در طول تاریخ بوده و هستند افراد و گروه هایی که علاوه جنسی را غریزه ای پلید و زشت و شیطنانی می دانند و معتقدند عامل اصلی تباهی فرد و جامعه است به عنوان نمونه * برهمنان آیین بودا ، معتقدند کسی می تواند به مقامات بالای معنوی دست یابد که همه تعلقات مربوط به غریزه جنسی را کنار بگذارد . آنان می گویند حتی علاوه به فرزند نیز با معنویت بیگانه است .

* در میان مکاتب اخلاقی یونان باستان ، کلبیان ، بر این باورند که حکومت، ثروت ، ازدواج و تمام لذات حسی در تضاد با معنویت و کمالند .

* رهبران مسیحی نیز ازدواج و پاسخگویی به غرایز جنسی را بد می دانند و برای کشیشان و ارباب کلیسا ازدواج را حرام کرده اند .

* برخی از صوفیان در اسلام ، نیز توصیه می کنند که انسان باید برای رسدن به کمال و معنویت نیاز های جنسی خود را نادیده بگیرد .

اینان به اشتباه ، جهاد با نفس را نفس کشی و رهانیت گرفته اند

* در زمان پیامبر اسلام و امیرالمؤمنین نیز افرادی اقدام به این معنا کردند که به شدت مورد نهي قرار گرفته اند.

۹۲- به تعبیر مرحوم امام خمینی «ره» جهاد با نفس چگونه است؟ امام خمینی «ره» «جهاد با نفس عبارت است از غلبه کردن انسان بر قوای ظاهره خود و آن ها را در تحت فرمان خالق قرار دادن و مملکت را از لوٹ وجو قوای شیطان و جنود آن خالی نمودن»

۹۳- در نقد دیدگاه تفریطی در غریزه جنسی چه دلیلی وجو دارد ؟ این دیدگاه :

الف) خلاف فطرت و خلقت انسان (ب) خلاف عقل و منطق (ج) خلاف سیره ی عملی عقلی

جهان (د) خلاف دستورات متمدنی اسلام است.

ه) موجب تعطیل شدن و از بین رفتن نسل انسان است

۹۴- دیدگاه افراطی در نظریه ی «فروید» در غریزه جنسی چیست؟ نظریه ی افراطی فروید در مقابل نظریه تفریطی قبل قرار دارد . او می گوید : همه مشکلات روحی و روانی و حتی مشکلات اجتماعی بشر

زاییده کنترل و محدود نمودن غریزه جنسی است و چنانچه آنرا از طفولیت انسان آزاد بگذارند مثل حیوانات که غریزه در آن ها حل شده است برای انسان نیز هیچ مشکلی باقی نخواهد ماند فریود می گوید: ریشه همه فعالیت های مثبت و منفی بشر غریزه جنسی است و دین هم زاییده ی سرکوبی همین غریزه است چون این غریزه در بشر از همه غرایز شدید تر است «این دو نظریه بر ضد یکدیگر و هر یکی ناقض دیگری و هر دو غلط می باشند»

۹۵- **ادله ی طرفداران نظریه ی (فریود) چیست؟** دلیل اول می گویند فریود گفته است ، ریشه همه بیماری های روحی و اجتماعی بشر در سرکوب و محدود کردن غریزه جنسی است و چون او کارشناس است ؛ حرفش قابل قبول است.

جواب این دلیل مردود است زیرا ادعایی بیش نیست در حالی که کارشناسان مخاف او بیشتر اند و عملاً هم جوامعی که آزادی بیشتری برای غریزه جنسی قائل شده اند مشکلاتشان بیشتر شده ، نه کمتر . دلیل دوم می گویند انسان بر هر چیزی که ممنوع شود حریص تر می شود در جواب این دلیل می گوئیم این اصل اگر در مواردی هم صحیح باشد اما کلی نیست و اگر به طور کلی بخواهیم این اصل را در همه جا حاکم کنیم پس باید مقررات ممنوعه مثل راهنمایی و رانندگی هم برداشته شود زیرا ممنوعیت حرص آور خواهد بود نه کنترل کننده. از طرفی در جوامعی که آزاد گذاشته شده حرص و طمع در غریزه جنسی تمام نشده بلکه تنوع طلبی و جنگ و دعوا در مسائل غریزه جنسی بیشتر شده .

۹۶- **فرق انسان با حیوان در غریزه جنسی چگونه است؟** مرحوم استاد مطهری می فرمایند: غریزه جنسی در حیوان محدود و فصلی است اما در انسان غریزه جنسی و تنوع طلبی آن محدود به حد و مرزی نیست غریزه جنسی در انسان مثل غریزه ی غذا طلبی و آب طلبی نیست بلکه مثل غریزه قدرت طلبی و ثروت طلبی است که هر چه بیشتر پیدا شود عطش انسان نیز بیشتر می شود مرحوم امام خمینی «ره» نیز در تایید همین معنا می فرمایند :

«قوه ی شهویه در انسان طوری است که اگر زن های يك شهر ، به فرض محال، به دست او بیاید باز متوجه زن های شهر دیگر است و»

۹۷- **مطلق گرایی جنسی چیست؟** دلیل سوم مطلق گرایی دلیل سوم طرفداران نظریه فریود است که می گویند:

خالق انسان غرایز و از جمله غریزه ی جنسی را در انسان آفریده است که از آن بهره برداری کنند. پس محدود کردن و سرکوب کردن آن خلاف قانون خلقت است در جواب این استدلال گفته می شود اگر همه درخواست ها و امیال انسان که خدا آفریده مطلقاً آزاد باشند باید همه قوانین و مقررات به هم بریزد زیرا امیال افراد در موارد زیادی با هم تناقض پیدا می کنند اگر مقررات نباشد هرج و مرج بوجود می آید از طرفی خداوندی که این امیال را آفریده است برای تعدیل آن نیز قوانین مخصوصی را تشریح کرده است پس باید طبق قانون خدا از آن استفاده شود.

۹۸- **دیدگاه اسلام در غریزه جنسی چیست؟** غریزه جنسی از دیدگاه اسلام یکی از بزرگترین نعمت های الهی است که تداوم زندگی و بقای نوع انسانی را تضمین می کند و با معنویت و کمالات انسانی هیچ منافاتی ندارد از نظر اسلام نه رهبانیت و سرکوبی غریزه جنسی درست است، نه غریزه ورزی و شهوت رانی.

ما روایات زیادی در هر دو مورد داریم به عنوان نمونه : امام باقر (ع) به خانمینی که تصمیم گرفته بود مجرد بماند، فرمود: «اگر تجرد فضیلت بود فاطمه زهرا (س) که سرور زنان عالم است ، سزاوار تر به این کار بود.» و امیر المومنین (ع) می فرمایند: «اذا ابصرت عین الشهوه عمی القلب عن العاقبه»

هنگامی که چشم مظاهر شهوت را ببینند، عقل از مشاهده عاقبت کار باز می ماند. بنابراین از دیدگاه اسلام ، تنها راه حل پاسخگویی به غریزه جنسی ازدواج و تشکیل خانواده است که موجب آرامش روحی و روانی و بقاء نوع انسانی می شود.

۹۹- **عوامل شهوت رانی و شهوت پرستی چیست؟** الف) ضعف در اعتقادات و ایمان و رعایت نکردن دستورات دینی

ب) ضعف در خودشناسی و قدر ناشناختن شخصیت انسانی خود ج) ضعف در شناخت حقایق امور و پیامد های ناگوار دنیوی و اخروی شهوت رانی

۱۰۰- **اهمیت ازدواج در اسلام را بیان کنید؟** از نظر اسلام تنها راه اذفاع غریزه جنسی ازدواج است که بصورت دائم و موقت تشریح شده ازدواج در اسلام به عنوان يك امر مقدس و عبادت کم نظیر و در برخی موارد به عنوان يك واجب شرعی به حساب آمده است. از بین روایات فراوان به دو روایت اکتفا می کنیم .

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند: «ما یبنا فی الاسلام بنا احب الی الله عزوجل و اعز من التزویج» در اسلام هیچ بنایی نزد خداوند محبوبتر و عزیزتر از ازدواج نیست.

امام صادق (ع) می فرمایند: «من ترك التزویج مخافه العیله فقد اساء الله الظن» کسی که به خاطر ترس از فقر ، ازدواج نکند نسبت به خداوند بد گمان است.

۱۰۱- **اجر و مزد واسطه شدن در امر ازدواج چیست؟** حضرت علی (ع) می فرمایند «برترین واسطه گری ها ، واسطه گری در امر ازدواج است.»

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند: «من عمل فی تزویج بین مومنین حتی یجمعهما ، زوجه الله الف امراه من الحورالعین کل امراه فی قصر من دُرّ او یاقوت ، وکان له بکل خطوه خطاها او بکل کلمه تکلم بها فی ذلک عمل سنه قیام لیلتها و صیام نهارها»

۱۰۲- **شرایط یک همسر خوب کدامند؟** الف) اصالت خانوادگی پیامبر اکرم (ص) فرمودند: از خضراء الدمن بپرهیزید. پرسیدند خضراء الدمن چیست؟

فرمودند: «المره الحسناء فی منبت السوء» یعنی خانم زیبایی که در خانواده بدی رشد کرده باشند ب) تقوا و تدین «ان اکرمکم عندالله اتقاکم» می

امام صادق نیز در این رابطه می فرمایند: «اذا تزوج الرجل المراه لجمالها او مالها ، وکل الی ذلک و اذا تزوج لدینها ، رزقه الله الجمال و المال»
ج) اخلاق نیک «اخلاق زیبا بهتر است از ظاهر زیبا»

شرایط دیگری نیز لازم است که در کتاب ذکر نشده مثل: همفکر بودن ، تناسب خانوادگی-تحصیلی - سنی - جسمی و امثال این ها .

۱۰۳- **فضایل اخلاقی مربوط به غریزه جنسی کدامند؟** الف) عفت و پاکدامنی ب) غیرت و جوانمردی د) خودداری از نگاه غریزی و چشم ج) حجاب و حفظ خود از نامحرم

چرانی

۱۰۴- **عفت چیست؟** عفت جنسی یعنی کنترل کردن غریزه جنسی و محدود نمودن آن در چهار چوبه عقل و شرع که همان ازدواج است.

در روایات اسلامی عفت از خوردن و شکمبارگی و عفت از غریزه ورزی و شهوت رانی زیاد مطرح شده مثلا امیر المومنین (ع) می فرمایند:

«اذا اراد الله بعبد خیرا ، اعف بطنه عن الطعام و فرجه عن الحرام» هنگامی که خداوند خیر خوبی بنده اش را بخواهد، در برابر غذاهای حرام عفت شکم و در برابر محرمات جنسی عفت جنسی به او عطا می فرماید در این مورد عفت یوسف و غریزه ورزی برصیصای عابد نمونه های خوبی هستند.

۱۰۵- **غیرت را به طور مختصر تعریف کنید؟** غیرت به معنی دفاع و حفاظت از چیزهایی است که ارزشمند و مورد احترام انسان هستند و در غریزه جنسی به معنی دفاع از ناموس و حفظ او از نامحرمان است شخص غیرتمند نه تنها از ناموس خود دفاع میکند بلکه می خواهد جامعه را از بی عفتی حفظ نماید.

خداوند غیرت را بیشتر در مردان قرار داده تا از اختلاط نسل ها جلوگیری شود. در برابر به خانم ها حیاء بیشتری داده تا زیبایی های خود را از نامحران حفظ نماید.

۱۰۶- **چرا خداوند حجاب و ترک خود آرایی را در جامعه واجب کرده است؟** فلسفه وجوب حجاب الف) به بهداشت روانی جامعه کمک می کند .

ب) روابط خانوادگی را محکم کرده و از فروپاشی نظام خانواده جلوگیری می کند ج) شخصیت و کرامت زن را تأمین کرده و او را بازیچه مردان قرار نمی دهد .

د) حریم اجتماعی را از بی عفتی و آلودگی های جنسی حفظ می کند .

۱۰۷- **در رابطه اخلاق و سیاست چند دیدگاه وجود دارد؟** ۱. نظریه جدایی دین از سیاست . ۲. نظریه اصالت سیاست و تبعیت اخلاق از سیاست .

۳. نظریه اصالت اخلاق و تبعیت سیاست از اخلاق .

۱۰۸- **نظریه جدایی اخلاق از سیاست را توضیح دهید:** برخی از نویسندگان بر این باورند که قلمرو اخلاق از قلمرو سیاست کاملاً جداست. بنابراین نه در عرصه مسائل اخلاقی می توان اثری از سیاست یافت و نه در قلمرو سیاست سیاسی جایگاهی برای اخلاق و ارزش های اخلاقی وجود آورد .

۱۰۹- **نظریه جدایی اخلاق از سیاست را نقد و بررسی کنید:** این نظریه ناشی از درک نادرست اخلاق و احکام اخلاقی است. همچنان که گفته شد موضوع احکام اخلاقی افعال اختیاری انسان است. حال متعلقین فعل اختیاری گاهی خود انسان است که از آن به اخلاق فردی تعبیر می شود؛ گاهی خداوند است که آن را اخلاق الهی مینامند و گاهی نیز جامعه و سایر انسان ها هستند که با عنوان اخلاق اجتماعی از آن یاد می شود. مشکل این نظریه اینست که گزاره ها و احکام اخلاقی را در عرصه ی رفتارهای فردی همواره و بدون هیچ قیدو شرطی، مطلق پنداشته اند و بر اساس آن، نتوانسته اند آن احکام مطلق اخلاقی را در عرصه سیاست به کارگیرند.

۱۱۰- **نظریه اخلاق سیاست و تبعیت اخلاق از سیاست را توضیح دهید:** براساس این نظریه همه رفتارهای اخلاقی اعم از رفتارهای فردی و اجتماعی همچون هنر، ادبیات و امثال آن تحت سیطره سیاست است. ارزش های اخلاقی تابع مصالح سیاسی و ارزش هایی است که رهبران سیاسی معین می کنند.

اخلاق و ارزش های اخلاقی در این دیدگاه، صرفاً جنبه ابزاری دارند یعنی تا آنجا ارزشمندو خوب اند که ما را به اهداف خود نزدیک کنند دارای ارزش مثبت خواهد بود.

۱۱۱- **نظریه ی اخلاق سیاست و تبعیت اخلاق از سیاست را نقد و بررسی کنید:** خستین اشکال این نظریه، پذیرش نسبیت گرایی است.

اشکال دیگر این نظریه آنست که طراحان این نظریه معنای واقعی سیاست را به درستی درک نکرده اند.

همین نگرش به اخلاق و تابع محض سیاست دانستن آن، یکی از مهم ترین عوامل فروپاشی نظام های سوسیالیستی دانسته شده است.

۱۱۲- **نظریه اصالت اخلاق و تبعیت سیاست از اخلاق را توضیح دهید:** اصالت با اخلاق و ارزشهای اخلاقی بوده و ارزشهای سیاسی نیز تابع وزیر مجموعه اخلاق هستند. در روایتی چنین می خوانیم که خداوند، ابتدا پیامبرش را تادیب و تربیت کرد و پس از آنکه تربیت او به به پایان رسید بدو فرمود: به درستی که تو دارای اخلاق بزرگی هستی. و پس از این بود که مسولیت دین خود و حکومت بر مردم و سیاست امور آنان را بر عهده او گذاشت.

بر اساس این دیدگاه معیارهای اخلاقی در همه جاو برای همه افراد، اعم از زمامداران و مردم عادی یکسان است.

الگوی علمی و عملی این دیدگاه در سراسر تاریخ بشر کسی نیست جز حضرت علی (ع).

۱۱۳- وظایف اخلاقی مردم در انتخابات مسئولان را نام ببرید: چهار مورد ۱. رعایت تناسب میان فرد و مسئولیت مورد نظر

۲. توجه به سوابق کاری ۳. توجه به اصالت خانوادگی ۴. توجه به سوابق دینی و اخلاقی

۱۱۴- حدیث ((وتوخ منهم اهل التجربة والحیا)) از امام علی که خطاب به مالک اشتر می باشد به کدامیک از وظایف اخلاقی مردم در انتخاب مسئولان اشاره دارد؟
توجه به سوابق کاری (تجربه)

۱۱۵- از این حدیث امام صادق (ع) که می فرمایند: ((کسی که مردم را به سوی خود بخواند درحالی که دانا تراز او در میان مردم باشد بدعت گذار و گمراه است.)) به کدام مورد از وظایف اخلاقی مردم در انتخاب مسئولان بر می گردد؟ خودداری از انتخاب نالایقان

۱۱۶- وظایف اخلاقی حاکمان در برابر مردم را نام ببرید: چهار مورد

۱. بحث ومدارا ۲. برخورد صادقانه با مردم ۳. فاصله نگرفتن از مردم ۴. رعایت عدالت
۱۱۷- (کسی که عدالت بورزد حکمش نافذ می شود/ عدالت بورزد تا قدرت و حکومت تداوم یابد)

به کدام مورد از وظایف حاکمان در برابر مردم تاکید دارد؟ ج- رعایت عدالت

۱۱۸- وظایف اخلاقی حاکمان در برابر مردم را برشمرد: دومورد ۱. همراهی ۲- امر به معروف و نهی از منکر

۱۱۹- این حدیث از امام علی (ع) که می فرمایند: ((اما حق من بر شما اینست که... چون شمارا بخوانم بیاپید و چون فرمان دهم ببند برید.))

اشاره به کدام وظیفه اخلاقی مردم در برابر حاکمان دارد؟ ج- همراهی

۱۲۰- سه مورد از لغزش گاههای اخلاقی مدیران را نام ببرید: ج- ریاست طلبی- تکبر- خودرایی و استبداد در تصمیم گیری

۱۲۱- این حدیث پیامبر (ص) که می فرمایند: ((کسی که دوست دارد مردم را در مقابل خود ایستاده ببیند، جایگاهش آتش جهنم است.))

به کدام مورد از لغزش گاههای مدیریت بر می گردد توضیح دهید: ریاست طلبی

۱۲۲- نمونه هایی از اهمیت مناظره و گفتگو در قرآن کریم را بیان کنید؟

بر اساس نص قرآن کریم خداوند برای آفرینش انسان با ملانکه به گفتگو پرداخت ؛ نظر آنان را جویا شد و متناسب با موقعیت و شرایط فرشتگان و مصلحت ، پرسش های آنان را در زمینه ی فلسفه ی آفرینش پاسخ داد . پس از سرپیچی ابلیس از دستور الهی مبنی بر سجده بر آدم با ابلیس نیز گفتگو کرد ؛ علت سرپیچی او را جویا شد و به استمهال ابلیس پاسخ داد . پس از هیوط آدم بر روی زمین نیز همواره به صورت مستقیم و غیر مستقیم با آدمیان گفتگو داشته است و این جریان تا ابد نیز ادامه دارد . { ج ص

۱۲۳- از انگیزه های مثبت در اهداف گفتگو و مناظره حق خواهی را توضیح دهید ، این است که در جریان گفتگو و مباحثه و مناظره با صاحب نظران بهتر و بیشتر می توان حقیقت را شناخت . انسان در گفتگو بهتر و دقیق تر و با نگاهی عمیق تر به مسائل می نگردد و افکار و اندیشه های انسان بیشتر به حرکت در می آید . حال

۱۲۴- از انگیزه های مثبت در اهداف گفتگو و مناظره روشنگری را توضیح دهید ؟ یکی دیگر از مهم ترین اهداف گفتگو روشنگری و هدایت و راهنمایی دیگران است و این البته یکی از وظایف اخلاقی ما نیز هست . یکی از مصادیق امر به معروف و نهی از منکر در حوزه ی معرفتی ، مناظره با کسانی است که نادانسته و نا

آگاهانه در عرصه ی اندیشه به انحراف کشیده اند و یا حقیقت برای آنان مشتبه شده است . { ج ص ۲۳۱ و ۲۳۲ }

۱۲۵- منظور از انگیزه های منفی در اهداف مناظره و گفتگو چیست؟ توضیح دهید ؟ گاهی هدف از مناظره صرفا غلبه بر طرف مقابل و به کرسی نشاندن سخن باطل و نادرست و غیرمستدل خود است ؛ یعنی انسان با اینکه می داند سخن یا ادعای باطل و نادرست است اما باز هم بر آن پافشاری می کند و کار را به جدال و مرأ می کشاند که این یکی از بزرگترین و خطرناک ترین رذایل اخلاقی است . هدف چنین کسانی از مناظره ، روشن شدن حق نیست بلکه انگیزه های دیگری چون شهرت طلبی ، مباحثات ، فضل فروشی . امثال آن دارند . اینان می کوشند با هر وسیله ای ، فکر و اندیشه ی یا رفتار خود را توجیه کنند . { ج ص ۲۳۲ }

۱۲۶- اینکه کسانی برای مناظره و گفتگو انگیزه های منفی دارند ؛ چه نتایجی را به دنبال خواهد داشت؟ بدیهی است مناظره ها و گفتگو هایی که چنین اهدافی را دنبال می کنند ، علاوه بر اتلاف وقت ، سبب تقویت خوی تعصب ، خود خواهی و خودمحوری و خودنمایی انسان می شوند و اگر سبب گمراه شدن دیگری نیز بشود ، گناهی بزرگ و خطایی است که خودش را تباه و دیگری را گمراه خواهد کرد و نامش در زمره ی گمراهان و گمراه کنندگان ثبت خواهد شد . { ج ص ۲۳۲ }

۱۲۷- آداب اخلاقی مناظره را فقط نام ببرید ؟ { چهار مورد }

۱- تاکید بر نکات مشترک ۲- فهم موضوع ۳- صراحت ۴- توجه به گفته و نه گوینده ۵- استدلال طلبی و حق محوری ۶- ملایمت

۱۲۸- چرا بین دو فرد یا دو گروه مناظره کننده باید نکات مشترک وجود داشته باشد ؟ دو فرد یا دو گروه زمانی می توانند به مناظره و گفتگو بپردازند که مشترکاتی با یکدیگر داشته باشند و گر نه اگر بر سر هیچ مسئله ای با یکدیگر توافق نداشته باشند ، هرگز امکان برقراری گفتگو میان آنها نخواهد بود ؛ بنابراین کسانی که آمادگی انجام مناظره و گفتگو با یکدیگر را دارند ، هر چند در پاره ای از مسائل مانند مسئله مورد گفتگو ، ممکن است با یکدیگر اختلاف نظر داشته باشند ، اما دارای مشترکاتی نیز هستند ، پس به نظر می رسد بهتر است گفتگو بر اساس زمینه های مشترک آغاز شود . { ج ص ۲۳۲ }

۱۲۹- فهم موضوع در مناظره و گفتگو چه نتایجی را به دنبال دارد؟ آگاهی پیشین طرفین از موضوع بحث موجب می شود دقیقا بدانند که در صدد نفی یا اثبات چه چیزی هستند و برای اثبات نظریه ی خود باید از کجا آغاز کند و در کجا بحث را پایان دهد . اصولا سازماندهی بحث و جلوگیری از دخالت مسائل حاشیه ای منوط به تعیین و شناخت دقیق موضوع بحث است و گر نه حاصلی جز اتلاف وقت و انرژی بر سر هیچ نخواهد داشت . { ج ص ۲۳۳ و ۲۳۴ }

۱۳۰- چرا در مناظره و گفتگو باید صراحت به خرج داد؟ در یک مناظره ی حق طلبانه و حق خواهانه هرگز نباید از کلمات و سخنانی استفاده شود که تاب تفسیر متعدد و متنوعی را دارد . مخصوصا در مواردی که پای مصالح اساسی انسان و اجتماع در میان باشد ، ناگزیر باید با صراحت سخن گفت تا از تفسیر ها و تحلیل های دلخواهانه و نادرست که منطبق بر منافع گروهی یا شخص است ، جلوگیری شود . { ج ص ۲۳۶ }

۱۳۱- از آداب اخلاقی مناظره توجه به گفته و نه گوینده را توضیح دهید ؟ بررسی ادله و مستندات یکدیگر بپردازند و هرگز نباید اجازه دهند که مسائل حاشیه ای چون انگیزه خوانی بیان اهداف و نیات سوء طرف مقابل و امثال آن در روند گفتگو اخلاقی ایجاد کند به تعبیری دیگر ادب گفتگو اقتضا می کند که گفته و انگیزه مورد بررسی و قضاوت قرار گیرد و نه گوینده و انگیزه . { ج ص ۲۳۶ }

۱۳۲- از آداب اخلاقی مناظره استدلال طلبی و حق محوری را توضیح دهید؟

یکی دیگر از شرایط تحقق گفتگوی سازنده و مناظره ی سودمند این است که طرفین گفتگو حقیقتاً قصد پیروی از واقعیت و حقیقت براساس مستندات معقول و مقبول داشته باشند . هیچ یک از طرفین نباید به هر قیمتی ، در صدد اثبات سخن خود باشد بلکه هر دو طرف باید بنا را بر پذیرش حق و سخنان مستدل بگذارند و هر گاه هر کدام از آنان متوجه اشتباه خود شد صادقانه به اشتباهش اعتراف نماید و هرگز خطای معرفتی و علمی خود را با خطای اخلاقی نپوشاند . { ج ص ۲۳۷ }

۱۳۳- قرآن کریم در مسئله ی استدلال طلبی و حق محوری در مناظره بر چه چیزی تأیید می کند؟ در هر گفتگویی همواره باید دانش و پیروی از دانش، به عنوان مسئله ی بنیادین و محوری مورد توجه قرار گیرد . قرآن کریم همچنین مجادله از روی جهل و گمان را گناهی بس بزرگ بحساب آورده و آن را علامت و نشانه ای از وجود ردایل اخلاقی مانند خود بزرگ بینی، دروغگویی، حق ستیزی و حق گریزی در درون فرد مجادله گر دانسته است . (ج ص ۲۳۷)

۱۳۴- چرا در مناظره و گفتگو ملایمت باید مورد توجه قرار گیرد؟ کسی که دارای سخن و مدعایی منطقی و مستدل است، نیازی به جار و جنجال و خشونت و تندید ندارد . سلاح منطق و استدلال منقن، به مراتب برنده تر و کارا تر از سلاح خشم و غضب است . اصولاً اولین آفت و ضرر خشونت و غضب در گفتار نصیب خود فرد میشود و به نظر میرسد که برای جذب عقل ها و دل ها بسوی پذیرش حق، هیچ وسیله ای کارا تر از ملایمت و نرمی نیست . (ج ص ۲۳۸)

۱۳۵- یکی از آفات اخلاقی مناظره شخصیت زدگی است ، مختصراً آن را توضیح دهید .

یکی از آفات و آسیب های اخلاقی مناظره ها و گفتگو های علمی، این است که بجای ذکر دلیل و بیان استدلال برای نظر خود، شخصیت پیشینیان را محور قرار دهیم و بجای برخورد منطقی با استدلال های طرف مقابل به تقلید کورکورانه از گذشتگان و سنت جاهلانه ی آنان بپردازیم . در قرآن کریم آیات متعددی در نهي از شخصیت زدگی و تقلید علمی کورکورانه آمده است . مخالفان و دشمنان پیامبران زمانی که با منطق قوی و محکم آنان مواجه میشدند ، بجای پذیرش نتیجه مناظره و تسلیم شدن در برابر حق ، شخصیت گذشتگان خود را به رخ میکشیدند و با اقتدای به آنان از پذیرش حق استنکاف می کردند . (ج ص ۲۳۹)

۱۳۶- مرأ را تعریف کرده و بگوئید که منشأ این رذیله ی اخلاقی چیست؟ مرأ عبارت است از پیکار لفظی و ستیزه در کلام، برای چیره شدن بر طرف مقابل و ساکت کردن او کسی که دارای روحیه مرأ و جدال است، همواره در پی به کرسی نشاندن سخن خود است، هرچند باطل بودن آن برای او آشکار میشود . مرأ کننده در حقیقت خیر از خودخواهی، غرور، تکبر و خود پسندی خویشتن میدهد . او با رفتارش در برابر حق موضع گیری کرده و خود را در زمره ی اهل باطل و حق ستیزان قرار داده است .